

Đôi Mắt

Quý Thê

Buổi chiều lo cơm nước xong, nhìn củi lửa trên bếp còn đỏ, Nhung bắt đầu phân vân: có nên gặp Thiện lần nữa hay không? Có nên hành hạ bắt anh ta lần mò trong đêm đi tìm mình một cách khổ sở nữa hay thôi? Hay là... Thôi kệ... Lần cuối cùng mà! Nghĩ thế, Nhung bắc chiếc nồi đồng lên bếp nấu nước gội đầu. Trò chơi của cặp tình nhân kỳ dị này bắt đầu từ những quả bồ kết và những bông hoa hoàng lan.

Trên dàn bếp nhà Nhung treo sẵn mấy chùm bồ kết khô song Nhung không dùng, lâu quá, chúng đã hoá đen, bồ hóng đóng đầy, cầm vào bần cả tay. Nhung lấy sào đi ra vườn đến cây bồ kết đầy gai nhọn hái những quả già, da đã ngả sang màu vàng nâu loại này khi nấu lên có mùi thơm ngọt dễ chịu giống như đứng dưới gió gần che ép mí mắt lơ đãng. Bồ kết tươi khi nấu thường trào bọt làm tắt lửa nhưng gội tóc sạch và mượt lắm. Khi đi ngang qua cây hoàng lan rất lớn mọc cạnh nhà bếp Nhung nhìn lên ngọn thấy màu lá xanh rờn có mấy nụ hoa trong trong như được gọt bằng thổi bạch lạp nhỏ xinh như ngón tay đứa bé. Giờ ố những cánh hoa còn ôm lấy nhau, chưa mở ra, chưa tỏa hương. Nhung hẹn đến chạng vạng sẽ hái.

Nhung gội tóc nước bồ kết xong lấy gàu tre thả xuống giếng khơi. Chiếc gàu rơi lừng chừng Nhung lại lưỡng lự chột dưng tay buông nhìn bóng mình lấp loá trong lòng giếng, thoát chút sửng sờ. Nàng nghĩ: hay thôi đừng gặp nữa, một lần ích chi, càng thêm xót xa, mai đã mất nhau rồi... Nước mắt bỗng đầy lên nhanh chóng nóng hổi trào ra không cầm lại được rơi xuống giếng. Bóng dáng người con gái nhoà đi. Khóc một lúc, nghĩ tới số phận của hai người, có tội lỗi chi mà con quay định mệnh nghiệt ngã đen đũi ngả ra ở cái mặt khốn khổ nhất. Tại sao lại vô lý đến thế. Nhung bỗng thấy tức tối, nàng nghĩ liền: Gặp, cần gặp! Đêm nay cho anh ấy tát cả rồi muốn ra sao thì ra! Nàng dứt khoát buông dây, chiếc gàu rơi vỗ mạnh lên mặt nước, gàu chìm, nàng kéo lên một thứ nước trong và mát lạnh đến rợn người.

Giếng nước nhà Nhung rất sâu đào xuyên qua nhiều lớp đá ong. Giếng lạ và quý lắm, dù vào mùa hạ trời nóng đỏ lửa mọi giếng trong làng đều cạn riêng cái giếng này đều giữ một mực nước đầy không vơi. Nói như cụ Luận tám mươi chín tuổi ba đời làm nghề thầy thuốc thì nước ngọt mà thanh, chẳng khác gì nước cam lồ của Đức Phật. Lúc nào nhà cụ có kỳ giỗ nếu con gái cụ không ra hồ sen hứng được thứ sương sáng trắng bạc như thủy ngân, đọng trên lá sen, thì qua nhà ông bà Cả cha mẹ Nhung xin cho được vò nước về nấu pha trà cúng ông bà. Nhung lấy gáo dừa múc nước xối từ từ. Dòng nước mát lạnh lên tận da đầu. Gội xong nàng nghiêng đầu, mái tóc dài mượt chảy về một phía. Một tay nàng nắm gọn tóc, tay kia dùng lược sừng trâu răng lược thưa gỡ mái tóc từ ngọn dần lên. Tóc nàng dày lắm chải gỡ hàng giờ chưa xong sau đó mới dùng lược dày chải láng.

Lúc này trời đã nhá nhem tối. Bóng tối len đầy cây hoàng lan. Những chồi hoa bắt đầu hé mở mấy chiếc cánh dài. Một làn hương thơm ngát mát lạnh giống như đựng trong chai thủy tinh mở nắp bay ra ngoài. Nhung dặt mấy nhánh hoàng lan vào mái tóc đen nhánh ánh lên màu thép tốt. Nàng lấy khăn bông quấn lại. Hương thơm thấm đẫm trong tóc. Cây hoàng lan nhà nàng mỗi đêm chỉ nở dăm bông. Nhung hái hết, nàng nghĩ: Còn để lại làm gì nữa? Bao nhiêu hương thơm dồn hết cho cuộc chơi đêm nay. Ngày mai đã mất nhau rồi...

***

Hồi chị Huệ có thai thằng Thiện thời kháng chiến tản cư lên núi khổ lắm. Vùng ấy không có ruộng nước, chỉ có đất thổ, đất gò, đất nà hai bên bờ sông. Không có ruộng nên chẳng có lúa gạo. Cả làng quanh năm sống bằng ngô khoai, nơi đây cơm gạo quý lắm, phải đi hàng ngày đường mới mua được gạo. Cơm dành riêng cho người bệnh nặng với sản phụ. Chị Huệ lúc sinh thằng Thiện cũng chỉ được ăn cơm trắng muối hầm trong mười ngày sau đó trở về khoai sắn. Thằng cu Thiện sinh thiếu tháng vì mẹ nó bị sốt rét kinh niên, gần ngày sinh chị bị phù thũng nặng, da mặt và hai mu bàn chân trong bóng vàng ửng như con tằm chín. Thằng Thiện ốm nhom oặt ẹo như con mèo con. Mẹ nó uống nhiều thuốc ký sinh vàng, bị tắt sữa, đứa con chỉ được đổ nước cháo trộn muối hầm. Thằng Thiện thiếu Vitamin A bị bệnh khô mắt. Thời đó kể cả bác sĩ làm trong bệnh viện cũng chẳng biết cái bệnh rất dễ chữa nhưng nếu không biết di chứng tai hại một đời người này.

Tội nghiệp thằng bé bị loà từ nhỏ nhưng trong nhà chẳng ai biết. Có người lại còn trầm trồ khen ngợi thằng bé có cặp mắt đẹp. Đôi mắt nó đẹp thực. Hai hàng mi cong tròn mắt trong veo, nó có cái nhìn dài dại dăm dăm. Khi bốn năm tuổi, mới chạng vạng thằng bé đi lại trong nhà thường bị va đầu vào bàn ghế, cột nhà. Có lần nó dẫm vào mâm cơm dọn nơi chiếc chiếu trải trên nền đất. Người nhà cứ tưởng nó ham chơi vô ý, đè ra đánh đòn. Khi lớn lên Thiện đi học, chính cô giáo là người phát hiện ra thằng bé bị loà. Lúc đầu cô còn nghi ngờ, sau gọi nó lên bảng đen viết chữ thật to bảo nó đọc. Thằng bé đứng nhìn chăm chăm, mở to rồi nheo mắt, nghiêng đầu bên này rồi bên kia, cuối cùng mới đọc được. Đôi mắt Thiện rất kém, học hành khó khăn nhờ cố gắng lắm hẳn mới theo kịp chúng bạn. Sau này Thiện chọn nghề dạy học. Trong làng người lớn trẻ con đều gọi là thầy Thiện mù. Thực ra lúc ấy Thiện chưa mù hẳn, vẫn còn chút ánh sáng lờ mờ, có điều nguồn sáng cứ yếu dần giống như ngọn đèn cạn dầu.

Lúc Thiện yêu Nhung, tình yêu thôi thúc chàng chữa bệnh. Anh dành dụm tiền mổ mắt. Nhung là người đầu tiên mổ băng cho anh. Nàng đưa tay trước mắt hỏi anh có thấy gì không? Thiện mở mắt thực to, lắc đầu. Chính lúc này Nhung đọc được sự tuyệt vọng trong đôi mắt đã hoá thành bất lực vĩnh viễn của Thiện. Nàng nói: "*Anh mà làm chuyện điên rồ thì em chết!*". Còn anh thì lại nghĩ: Không thể trói buộc cuộc đời cô gái đáng yêu này mãi mãi với một kẻ mù loà. Anh nói: "*Anh không chết nhưng em phải lấy chồng*".

Đêm xuân Thiện lần mò từng bước tìm lối đi trong vườn. Đôi mắt chàng đã bất lực trước ánh sáng song những giác quan còn lại phát triển tinh tế hơn để đền bù. Anh cảm nhận ánh trăng xen kẽ với bóng tối những tàn cây loáng thoáng lướt qua da thịt anh, tất cả đều rất mong manh nhưng vẫn là có thực. Anh hít thở và tưởng tượng thấy cả không khí trong khu vườn cũng nhuộm một màu xanh ánh trăng. Không gian đông lại trong veo như chất thạch nấu bằng rau câu. Không một cơn gió, lá trên cành lặng yên. Đêm dừng lại trong sự tĩnh lặng trong ngần. Mỗi bụi cây toả ra một mùi hương. Cỏ cũng có mùi riêng của nó, đến cả những tấm lá vàng rơi rụng mấy ngày nay bị chân người dẫm và nước mưa bốc mùi ung ủng. Mấy bụi sả lá khô sắc, trông hai bên đường đuổi rần thơm ngát mùi nước máy nổi xông. Thiện thấy mùi hương lạ lắm, nó có thể trong nháy mắt và chỉ bằng cây cầu trực giác dẫn người ta trở về quá khứ xa xôi, gọi mở ký ức sáng choang. Hoa sứ là của Đà Lạt. Thạch thảo làm nhớ phố núi Buôn Ma Thuột. Mùi nước mặn trong làn gió luôn luôn rủ rê tâm hồn ta trở về với biển và những con sóng. Anh không hiểu người sáng có cảm nhận thế hay không?

Nhung trốn cha mẹ ra vườn từ trước. Nàng núp trong bụi đình lăng buồn bã ngấm khu vườn óng ả dưới trăng. Mai đây nàng mất cả Thiện với khu vườn đầy kỷ niệm này rồi. Đêm càng khuya, trời thêm rét. Bao nhiêu hơi nước trong không khí ngưng tụ lại thành sương đọng trên lá lăn trả về đất lộp bộp. Không khí trong ngần hơn. Trên cao mặt trăng mỏng như mảnh giấy tẩm dầu, một vài dải mây như vầng sữa bay qua làm ánh trăng thoáng dịu đi. Đêm đẹp quá Nhung ước gì Thiện cũng chiêm ngưỡng được cảnh này. Nàng biết không thể dùng lời nói để mô tả cho người mù thấy được. Thiện mù từ bé. Hình ảnh màu sắc đối với chàng là những kỷ niệm xa xôi mờ nhạt. Thế nhưng sống với người mù một thời gian nàng kinh ngạc về sự nhận thức của họ đối với thế giới chung quanh. Nếu muốn tồn tại giữa cái đêm đen một đời ấy họ không thể sống hời hợt lơ đãng buông thả những giác quan như người sáng được. Thần kinh họ luôn luôn phải đặt trong tình trạng căng thẳng như sợi dây đàn để đón nhận những rung động vi tế nhất của âm thanh, mùi vị, xúc cảm. Một ngày của họ dài và nhọc nhằn hơn người thường gấp bội. Thiện thấy được những cái mỏng manh nhất, một tồn tại ảo cũng đánh động tâm linh chàng. Đến nỗi một vài ý nghĩ vừa chập chờn xuất hiện trong óc Nhung Thiện cũng đoán ra. Nhiều khi chàng như có ma quỷ mách bảo.

Nhung ngồi trốn giữa bụi rậm nhìn bóng Thiện lần mò trong đêm bên những chòm cây khóm hoa. Theo dõi người mù lần theo làn hương thật là thú vị, công việc đó thực là khó khăn, tài tình. Chàng níu lấy nó, lần theo dòng chảy của mùi hương, một sợi dây vô hình như có như không, rất dễ rối bời đứt đoạn lạc lối. Thành thạo Thiện đang bước chợt dừng lại ngẩng đầu lên, đứng lặng hồi lâu dò tìm phương hướng. Thiện lại bước đi tiếp, có khi chệch hướng một đoạn, bỗng chàng phân vân dừng lại đổi hướng khác. Chàng mất phương hướng mùi hoang lan trong tóc nàng có lẽ vì mùi hương hoa trái nào đó làm rối loạn khứu giác, hay có ngọn gió nhẹ xoá đi dòng chảy làn hương.

Thấy người yêu mù loà quanh co lạc hướng dò dẫm nhiều giờ dưới ánh trăng rất khổ sở trông thật tội nghiệp Nhung muốn lên tiếng giúp chàng. Thế nhưng làm như thế chàng sẽ trách. Thiện rất tự tin, chàng muốn tự mình, từ làn hương và từ diu dặt nhiệm màu của tình yêu sẽ đưa chàng tới đúng nơi Nhung trốn. Đây còn là trò chơi. Trong cuộc chơi không ai được phép giúp ai. Giúp đỡ thì có gì là ý nghĩa và thú vị của trò chơi cút bắt lạ lùng này.

Cuối cùng Thiện cũng đã tới đích. Chàng quỳ xuống đấm cổ tóc tiên trước bụi đình lẳng đưa hai bàn tay lạnh giá sờ soạn mò mẫm trong bụi cây ôm lầy đôi gò má Nhung hỏn hển nói: "*Bắt được người đẹp ngủ trong rừng đây rồi!*". Nhung vít đầu chàng xuống. Nàng nhắm mắt lại thử bắt chước người mù. Hai người mù cuống quít tìm môi nhau. Bàn tay Thiện không ngớt âu yếm vuốt ve khuôn mặt Nhung. Thiện nói một cách hết sức tự nhiên chẳng khác gì người sáng.

- Ôi đẹp lắm, làn da trong bóng mịn màng hồng hào, chỉ có đôi mắt thâm quầng mắt ngủ. Ngủ đi, ngày mai lên xe hoa, bao nhiêu con mắt đổ dồn vào cô dâu. Cô dâu có đôi mắt thâm quầng mệt mỏi xấu lắm, người ta cười cho.

Không có mắt nhưng Thiện nói đúng cả. Mấy ngày nay cả nhà xúm vào săn sóc làn da cho Nhung. Chị em nàng dẫn nàng đi mỹ viện, riêng Nhung buồn rầu dửng dưng không để ý đến. Nhưng Thiện với đôi bàn tay đã nhận ra tất cả. Còn cái mà chàng gọi là làn da trong sáng mịn màng hồng hào chính là màu sắc hiện ra trong tâm tưởng. Khuôn mặt đó, làn da đó phải ứng lên màu hồng tươi trái cây vừa chín tới. Còn đôi mắt quầng thâm thì đúng rồi. Cả tháng nay đêm về, cứ nghĩ tới ngày chia tay Nhung không cảm được nước mắt bảo sao đôi mắt không trũng sâu?

Hai người ngồi kế bên nhau có rất nhiều điều để nói nhưng lại yên lặng lắng nghe không gian, thời gian và cả khu vườn huyền ảo dưới ánh trăng đầy lên thêm nỗi yêu dấu như một thứ hạnh phúc kỳ dị xót xa. Một giọt nước rơi trượt dài trên cánh tay trần của Thiện. Thiện nói:

- Đừng khóc, đêm ngắn lắm...
- Không, em không khóc, Đêm cuối cùng em chẳng làm anh buồn, giọt sương rơi đó.
- Ừ, đó là giọt sương trên lá, giọt sương ấm trong đêm trăng lạnh lẽo như thế này. Một giọt sương mặn, nếm đi...

Nhung hỏi:

- Rồi đời ta ra sao anh?
- Có ra sao đâu. Mọi sự sẽ tốt lành. Em sẽ sung sướng. Nay mai em có con, có nhiều con, thất đày lưng ong mà. Anh rất mãn nguyện. Đời anh còn mong gì hơn?

Nhung khóc to, nước mắt rơi lã tả. Thiện đùa:

- Bây giờ thì mưa, không còn sương nữa. Trời mưa chỉ ở chỗ ta ngồi. Mưa cho riêng mình.

Nhung cương quyết nói thực nhanh:

- Em cho anh cái con gái của em ngay trong đêm nay và ở chỗ này!. Thiện hốt hoảng:
- Không! Không được đâu. Em phải đem cái đó về nhà chồng. Không có nó em khổ lắm. Sau này chẳng có hạnh phúc đâu...

***

Đó là lần gặp gỡ sau cùng. Nhung về nhà chồng. Đời Thiện giống như ngọn pháo bông sáng rực lên trong đêm hôm đó rồi tắt ngấm chìm vào đêm dài một đời. Từ đó về sau cứ mỗi đêm trăng Thiện cầm gậy tre lần mò trong đêm khuya đi qua vườn nhà Nhung tìm mùi hương cũ. Lúc trở về chàng ngủ với mộng寐 êm đềm. Song niềm vui đơn giản đó cũng không kéo dài. Cây hoàng lan mọc cạnh bếp đã bị đốn để mở rộng vườn rau. Mùi hương dĩ vãng tan biến hoàn toàn. Cuộc sống của Thiện chảy theo một dòng buồn tẻ chán ngắt làm anh giáo mù ngày ngày dạy mấy đứa trẻ quê. Từ đó Thiện không còn nghe tin tức gì về Nhung nữa. Thiện tin người như nàng phải có hạnh phúc. Đất trời chẳng lẽ bắt một người nhân hậu như nàng phải khổ?

Năm sau vào một đêm trăng Thiện chống gậy quờ quạng theo con đường làng thăm đứa học trò của chàng bị trâu báng bị thương lúc chiều. Khi đi ngang qua khu vườn, bỗng Thiện nghe rõ tiếng nói cười của Nhung vang lên trong nhà và mùi hoàng lan ngan ngát sau khu vườn nhà. Ôi thế là Nhung của chàng đã trở về và đang đợi chàng trong vườn chơi lại trò chơi tìm bắt làn hương. Thiện vạch cỏ cây lần mò trong đêm. Một năm qua khu vườn đã đổi khác, cây cối sau mùa mưa mọc um tùm. Lối đi không còn như trước nhưng mùi hoàng lan thì rất rõ lối bước chân chàng dần về phía cuối vườn.

Cây hoàng lan già cõi năm xưa đã bị đốn rồi nhưng phía sau vườn, bên kia cái ao sâu có một cây hoàng lan nhỏ. Mấy năm trước đây chưa ra hoa. Năm nay cay bắt đầu trổ những bông hoa đầu tiên. Lúc Thiện đi ngang qua nhà Nhung, Lụa em gái kể Nhung đang đùa với cháu. Lớn lên giọng nói của Lụa rất giống chị. Cây hoàng lan trổ hoa lần đầu cùng với giọng nói cô em giống hệt cô chị chưa chắc đã đánh lừa nỗi cái mũi với lỗ tai của

người mù. Thế nhưng ở đây còn có tình yêu mê hoặc con người một cách ghê gớm. Có thể biết sai lầm người ta vẫn lao tới. Tình yêu tạo ra ảo giác kỳ quặc, sự mù quáng rực rỡ, sự điên rồ cố ý dìm người ta xuống đáy vực thẳm rồi tung lên chơi vơi trong một thứ định mệnh buồn...

***

Trưa hôm sau thằng Cu con ông bà Cả, thằng bé thường nói những câu ngớ ngẩn, đôi khi còn đặt điều nói những chuyện nhảm nhí. Trong bữa cơm nó nói một mình:

- Thầy Thiện mù ngồi dưới ao nhà mình.

Ông Cả hỏi:

- Thầy giáo mù ngồi bờ ao làm gì?

Thằng Cu cãi:

- Không, ngồi dưới ao, ngồi dưới nước đó, ngồi với cá đó !

Cả nhà sửng sốt song vẫn chưa tin thằng bé. Họ phân vân, con Nhung đi lấy chồng cả năm nay rồi thầy Thiện mù chờ ai? Họ hỏi, thằng bé kể lại đầu đuôi lúc sáng nó dẫn trâu đi uống nước, trời nóng lắm, nó lặn xuống ao tìm nhổ cỏ sen. Cái ao vườn nhà sâu lắm. Đã có lần nó chèo thuyền nan ra giữa ao cầm thử cây sào tre, cây sào gần lút hết mới chạm đáy bùn. Nước ao rất trong, thằng Cu thấy thầy giáo Thiện ngồi dưới đáy ao. Cả nhà hết hoảng:

- Mà nói thực không?

- Thực mà, thầy ngồi bó gối mắt mở trừng trừng nhìn mấy con cá rô lội chung quanh !

Cả nhà kéo ra bờ ao, họ thấy có vết chân trượt dài xéo trên cỏ, còn lại chiếc dép đứt quai. Mấy người đàn ông lặn xuống, phút chốc trời lên hô hoán, cả làng chạy tới. Hai ba tay lặn lội giỏi xúm đưa xác Thiện lên. Họ trải chiếu cạnh bờ ao để quần xác. Không ai dám đem người chết trôi vào nhà.

Thầy Sáu Đậu, một ông thầy cúng có sách thợ Mai tới, thầy nói:

- Mấy người mù chết linh lắm. Cặp mắt của họ khi sống thì mù nhưng khi chết thì nhìn thấy tam thiên thế giới, cõi trời, cõi quỷ, cõi người, cái cõi trầm luân thất tình lục dục mà cái chữ "Ai" là nặng nề hơn cả, chết vẫn chưa yên, cứ vờn vẩn hoài hoài, không tin vạch con mắt nó ra coi...

Thầy đưa tay vén mớ tóc ướt rũ rượi trước trán Thiện. Đôi mắt Thiện hiện ra đẹp một cách lạ lùng trông con mắt trong veo như nhìn ai âu yếm thăm thẳm vô cùng!

Lụa có mái tóc và khuôn mặt giống hệt chị. Cô tò mò cúi gần xuống thực sát nhìn sâu trong đôi mắt người chết. Lụa kêu thất thanh:

- Bà con lại xem này! Chị Nhung đứng trong con mắt của anh Thiện!